

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 5 au 9 novembre 2023

Souguia n°108

ת"ס

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Nerot Shabbat

- Tossefet Orah -

Pour la Refoua Chelema de

Haim Dan Patrick ben David, Esther bat Rakheli et Rakhel bat Rivka

Pour la Hatslaha des soldats de Tsahal, la guérison des malades, le retour des otages et la protection de tous les Bnei Israël

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תְּקֵלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשַׁל בְּדַבַּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אֵמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבַּר הַלְכָה וְאֶשְׂמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכִּימִים. אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכִּימִים לְדַבְרֵי בְטִלִּים. אֲנִי עֲמַל וְהֵם עֲמַלִּים. אֲנִי עֲמַל וּמִקְבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֲמַלִּים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רָצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדֵם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחַצּוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

Les Poskim se sont interrogés sur le cas où des Nerot seraient déjà allumées dans une pièce, s'il y a encore une Mitsva d'allumer à cet endroit pour le rajout de lumière apporté. C'est le cas dans les hôtels ou les salles de repas qui réunissent plusieurs familles et une des dames aurait déjà allumé ses bougies, les autres pourront-elles allumer avec Brakha dans cette même pièce ?

De même la question est posée dans notre génération pour les allumages alors que l'éclairage électrique est déjà enclenché et la pièce est tout à fait éclairée.

Bon Limoud sur Matmidim !

Programme du dimanche

Avis du Maharil

Quel est le Psak du Maharil ? Comment comprenez-vous sa raison ? Avec quel argument repousse-t-il le Or Zaroua ?

שו"ת מהרי"ל סימן נג

הנה ראיתי כמה נשים כשנתארחות במעלי דשבת במקומות אחרים, אז מדליקין את הנרות שהיה להן להדליק בבית, אותם הנרות מדליקין בבית הכנסת ומברכים עליהם להדליק נר ש"ש. וכן נוהגים הנשים כשאירע ליל טבילתם ליל שבת והמקוה [עומד] בבית הכנסת כגון הכא במתא דקראשנ"ך אז נוהגים לילך בסנדליהם בבית הכנסת כדי שלא יטנפו בגדיהם ויטנפו בשרם ולא אדעתייהו והוי חציצה ומדליקין בב"ה ומברכין.

ותמיהני על זה כי עיקר נר של שבת ניתקן בבית משום שלום בית ועל זה שייך לברך אשר צונו מלא תסור אבל בבית הכנסת מה שלום בית איכא. והלא כל מה שאנו מדליקין בבהכ"נ אינו אלא משום כבוד המקום ית'. ואף על גב שאנו מדליקין בחוץ בעוד היום גדול בע"ש ומברכים עליו, אף על פי שאין שייך התם משום שלום בית, דשרגא בטיהרא מאי אהני' וגם [כן] פעמים שמדליקין בבית ואוכלין בחצר, וכן ראיתי [נוהג] מהר"מ זלה"ה (ו) [וכן] יתר רבותינו, וכן לפעמים אין הנרות ארוכות כ"כ שמדליקין עד הלילה דשייך לומר על אותם נרות משום שלום בית ואפילו הכי מברכין, יש ליישב אותו מנהג כיון דבבית שייך שלום בית אין לחלק בין קיץ לחורף, אבל בבית הכנסת דאין מדליקין אלא לכבוד המקום ית' אין שייך שם אשר צונו להדליק כו'.

תשובה על הנשים המדליקין בבהכ"נ ומברכין, אם היו מדליקים נרות שלהם או לוקחות נרות לשם כך, ומוסיפין אותם על נרות בבית הכנסת שבלאו הכי [שם], היה קצת נרא' ליישב מנהגא כי אלו הנוספים לידן חשיב לשלום בית, אף על גב דבלאו הכי איכא נרות טובא בבית הכנסת, מידי דהוה ב' וג' בעלי בתים אוכלים במקום אחד, כל אחד מברך על מנורה שלו, אף על פי שיש כבר אורה מרובה. אף על גב שהא"ז גמגם בזה מכל מקום יש מנהגינ' הכי. ובעניות דעתי נ"ל ליישב דכל מה דמיתוסף אורה יש ביה שלום בית טפי ושמחה יתירה להנאת אורה בכל זוויות וזוויות, דבכה"ג מדליקין נרות בבית הכנסת בי"ט, אף על גב דשרגא בטיהרא מאי אהניא, וכתב מהר"ם הטעם בתשובה דלא הוה נר של בטלה, דכל מה דמיתוסף נרות נהנה וחשיבה צורך היום ומצותו, ה"נ כל מה דמוסיף אורה חשיב הנאה טפי, וכן בב"ה אי הוה מוסיפין הוה אור טפי ועשוי להאיר. אף על גב דבסמ"ג כתב דכל נר שאינה לצורך [אכילה] אין מברכין עליו, ודלא ככל רבותי' שכתבו לברך כשחל יום הכיפורים בשבת דהדלקה בשבת חובה, מכל מקום חזינן דלא נהיגי כוותייהו כמו שכתבת שמדליקין בבית ואוכלים בחצר כמו שכתבו הגדולים וא"ת התם הוה קצת לצורך אכילה, שמשתמש במקום הנר לצורך מידי לאכילה, הכי נמי אפשר בבית הכנסת כעבדי מידי, דנהנה בו הלילה לצורך אכילה, וקל למצוא.

אבל כתבת שמדליקין (נרות) [הנרות], משמע המבוררות, כלומר המיוחדות בלאו הכי לכבוד בית הכנסת, ולזה איני מסכים דלס"ד פרק אלו דברים חשיב נר בבית הכנסת לכבוד ולא להאיר אי איכא אדם חשוב אי לאטו ומשום הכי צריך להדליק נר אחר במוצאי יום כיפורים מנרות בית הכנסת שמוליכי' לביתם להבדיל עליו וא"כ אז אינ' עשויה להאיר היה תימא היכ' נפיק ביה, אי לאו דנימא דהוה נמי קצת להאיר ולשמחה שיהא להם אורה בבית הכנסת. ודוחק להכניס פילא בקופא דמחטא. אבל בעירך שבית הכנסת של נשים הוה מרתפו של השמש שמא חשיב לצורך סעודה למשוך יין בלילה, וכ"ש אם מדליקין בבית הכנסת של נשים אצל היין.

וההוא גופא שכתבת שמדליקין בזוויות בבית ואוכלין בחצר, כתב באגודה בפ"י שאם הנרות [אינן] ארוכות שדולקות עד הלילה דהוה ברכה לבטלה. וכמה פעמים שמעתי שקורין תגר על אותו מנהג, ואמרתי דאותו מקום שדולקין שם הוה קצת חושך, שכן דרך בערב שמחשיך קצת בחדרים, ומשתמש שום דבר לאור הנר כדפי' לעיל. אבל בחופות שמשכימי' הרבה ומקצת' דולקות נרות קצרו' ועוד היום גדול, קשה למצוא התירא אם לא שיהיו דולקו' במרתף ובמקום חשיכה. והרי הן בעיני כק"ש = כקריאת שמע = בערב שבת דערבית בחופה קודם פלגא דמנחה טובא ואין כח למחות, והמדקדק על עצמו ושם ארוחותיו יעשה ארוכות

שו"ת מהר"ם מרוטנבורג דפוס ברלין סימן ריח (שפז) (facultatif)

ואשר תמהת שמדליקין נרות [בבית הכנסת] ביום טוב שחרית, שרגא בטיהרא מאי מהני ודמיתן לנר של אבטלה.

לא דמי, דאלו הנרות עשויות לכבוד שמים לטפויי שמחת יום טוב וברוב אורה איכא שמחה כדכתיב [אסתר ח, טז] ליהודים היתה אורה ושמחה, וכתיב נמי [תהלים צז, יא] אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה, וכתיב [ירמיהו ז, לד] והשבתי מערי יהודה קול ששון וקול שמחה קול ריחיים ואור נר, אלמא דאורה יתירה עבידי לרבוויי שמחה, וכיו"ב איכא טובא. ונרות של הקדש היו מדליקין מבעוד יום גדול ואף על גב דהיו הולכים ודולקים כל הלילה, מכל מקום אין צריך באותה אורה לגבוה כי לא לאורה הוא צריך, והלא כל באי עולם אין הולכים אלא לאורו, ואדרבה נראה וניכר יותר שמדליקין נרות לכבוד שמים ביום מבליילה, ובלבד שיהו בני אדם מצויין בבית הכנסת. ונר חנוכה נמי מדליקין מבעוד יום משתשקע החמה כל זמן שפני המזרח מאדימים, ואף על גב דאכתי הן עוד היום גדול ואין צריך לאותה אורה.

סוף דבר נרות שמדליקין לשם מצוה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לא מקרי כלל של אבטלה ומותר להדליק ביום טוב, ומתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך, ובלבד שתהא לצורך שמחת יום טוב קצת אף על גב דלאו אוכל נפש הוא, והכי נמי איכא שמחת יום טוב דבריבוי אורה איכא שמחה, וכ"ש הכא דאיכא נמי מצוה. ונר של אבטלה מקרי כגון שמדליק נר במקום אחד שאינו סבור שיהא לו צורך להשתמש שם אלא מדליקו על הספק ונמצא שלא נשתמש שם ההוא נקרא נר של אבטלה.

ומה שנודרים ונודבים נרות המערכות להתנאות לפני בוראינו אין אלו קרויים נרות של אבטלה כלל, נהי דשרגא בטיהרא לא מהני כולי האי, מכל מקום מהני קצת דאינו דומה אורה של ק' לאורה של ק"א, דאי לא תימא הכי היכי שרי אפילו בלילה להדליק ביום טוב (כמו) [כמה] נרות כיון דאפשר להשתמש לאורה של נר אחד, א"כ הוה ליה כל אינך אחריני של אבטלה, אלא י"ל כדפירשתי. ועוד (דאינו) [דאיכא] כבוד קהל ריבוי נרות אפילו ביום כדאיתא בפרק אלו דברים [ברכות נג, א] שכל שמוציאין לפניו ביום וכ"א:

Programme du lundi

Selon vous la raison de Chalom Baït suffit-elle à elle-seule pour faire la Brakha dans une pièce où l'on ne mange pas ? Voir le Gaon de Vilna plus loin.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רסג סעיף ו

בחורים ההולכים ללמוד חוץ לביתם, צריכים להדליק נר שבת בחדרם ולברך עליו, אבל מי שהוא אצל אשתו א"צ להדליק בחדרו ולברך עליו, לפי שאשתו מברכת בשבילו.

מגן אברהם סימן רסג ס"ק יג

ולברך עליו. דהדלקת נר חובה משום שלום בית שלא יכשול בעץ או באבן (מרדכי) ואפי' למ"ד בנר יה"כ א"צ לברך מ"מ הכא משתמשין לצורך אכילה להכין כליהם וכלי סעוד' משא"כ ביה"כ וכ"ש לדידן דס"ל דמברכין ביה"כ דחשבי' שלום בית אפי' בלא אכילה (מהרי"ל בתשו' סי' קנ"ה):

משנה ברורה סימן רסג ס"ק ל

(ל) ולברך עליו - דהדלקת נר חובה משום שלום בית שלא יכשול בעץ או באבן וצריך להיות הנרות ארוכים שידלקו עד שיבואו לביתם בלילה ובלא"ה הוי ברכה לבטלה [דה"ח]. ועל הירידים שמתאכסנים הרבה בע"ב בחדר אחד ואין הבעה"ב עמהם בחדרם [לח] חל עליהם חובת הדלקה בברכה אפילו אם נשיהם מדליקין בביתם ע"כ ישתתפו כולם וידליק אחד ויברך ויכוין להוציא כולם בברכתו וגם הם יכוונו לצאת בברכתו ואם הבעה"ב ג"כ עמהם בחדרם אין צריך להשתתף עמו בפריטי כיון שנשיהם מדליקים בביתם וכדלקמן בס"ז:

Psak Halakha

Selon le Choulkhan Aroukh, le Maharil est-il repoussé complètement ?

Comment le Gaon explique-t-il l'avis du Or Zaoua ?

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רסג סעיף ט
המדליקין בזויות הבית ואוכלים בחצר, אם אין הנרות ארוכות
שדולקות עד הלילה הוי ברכה לבטלה.

מגן אברהם סימן רסג ס"ק טז
אוכלים בחצר. משמע דאם אוכל בבית אפי' אין דולקות עד
הלילה שרי ומיהו מצוה לעשות נרות ארוכות שידלקו עד
הלילה כדאיתא במהרי"ל (של"ה ומט"מ וד"מ):

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רסג סעיף ח
ב' או ג' בעלי בתים אוכלים במקום א', י"א שכל אחד מברך
על מנורה שלו, ויש מגמגם בדבר. ונכון ליזהר בספק ברכות
ולא יברך אלא אחד. הגה: אבל אנו אין נוהגין כן.

ביאור הגר"א אורח חיים סימן רסג סעיף ח
ב' או כו'. שכ"א מצווה:
ויש. דליכא טעמא דשלום בית כנ"ל:

משנה ברורה סימן רסג ס"ק מ
בחצר - משמע דאם אוכל בבית אף שאין דולקות עד הלילה סגי ולא הוי ברכה לבטלה שאף שעדיין יום יש לו הנאה ושמחה
בשעת אכילה מן הנרות. ומצוה מן המובחר שיעשה נרות ארוכות שיהיו דולקות עד הלילה אף שרוצה לאכול מבעוד יום:

Programme du mardi

ערוך השולחן אורח חיים סימן רסג סעיף י

וכתב רבינו הב"י בסעי' ח' שנים או ג' בעלי בתים אוכלים במקום אחד י"א שכל אחד מברך על מנורה
שלו ויש מגמגם בדבר ונכון ליזהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד עכ"ל וכתב רבינו הרמ"א אבל אנו
אין נוהגין כן עכ"ל ביאור הדברים נ"ל דאם באו להדליק בבת אחת הכל מודים שכולם יכולים להדליק
ולברך כמו כל המצות המוטל על כל אחד מישראל וכמו נר חנוכה אמנם כשאחד בירך מקודם ואח"כ בא
אחר להדליק ס"ל לדיעה שנייה דאולי יש בזה ברכה לבטלה דבכאן לא חלה החיוב על השני דכיון דעיקר
המצוה היא בשביל האור ובכאן כבר יש אור ונהי שמוטלת עליו המצוה מ"מ כאן א"א לו לקיים מצוה זו
ודיעה ראשונה סוברת דמיקרי שגם הוא מקיים מצוה זו לפי שבריו הנרות יתרבה האור וכל מה
שנתוסף אורה יש בזה הגדלת המצוה שלום בית ושמחה יתירה ואנחנו תופסים כדיעה זו ורבינו הב"י
חשש לדיעה השנייה ומיהו אפילו לדיעה ראשונה לא יברכו שנים במנורה אחת שיש לה קנים הרבה
[שם בשם של"ה] והטעם דבמנורה אחת מעט אור נתוסף ולא כן כשכל אחד מדליק במנורה בפ"ע [ומ"ש
המג"א שם בנשים בליל טבילה שמדליקות בבהכ"נ אצלינו לא נהגו כן ואצלינו רוחצות בבוקר ומכינות
לטיבילה ולעת ערב אחר הדלקת הנרות הולכת למקוה]:

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן רסג סעיף י

ב' או ג' בעלי בתים שאוכלין על שלחן אחד ומברכים כל אחד על מנורה שלו יש מפקפקין לומר שיש כאן
ברכה לבטלה לפי שכבר יש שם אורה מרובה מנרות שהדליק הראשון ויש מיישבין המנהג שכל מה
שניתוספה אורה בבית יש בה שלום בית ושמחה יתירה להנאת אורה בכל זווית ומכל מקום אפילו לפי
דעתם לא יברכו שנים במנורה אחת שיש לה קנים הרבה.

Comment un Sépharad doit-il se conduire dans cette question ?

בן איש חי שנה שניה פרשת נח סעיף יא

יא. שנים ושלושה בעלי בתים שאוכלים בחדר אחד כל אחד על שלחנו ומדליקין שם, יעמוד אחד מהם לברך ולהדליק ויעשה כונה על השאר, ואז ידליקו על סמך ברכה שלו. ואם כבר קדם אחד וברך והדליק, והשאר לא שמעו ברכתו, לא יברכו על נרות שלהם בשם ומלכות, אלא יברכו בלי שם ומלכות ויהרהרו שם ומלכות בלבבם, מפני דאיכא פלוגתא בזה וסב"ל. וכל זה אם אוכלים וישנים שם באותו חדר, אבל אם רק אוכלים שם, וישנים כל אחד בחדר בפ"ע, ידליקו השאר כל אחד במקום שינה ויברך, ואם ירצה להדליק במקום אכילה ג"כ ידליק בלא ברכה, ורק צריך להניח שמן בנר שמדליק במקום שינה שיספיק עד זמן שיבא לישון שם. ואיש ואשתו שיש להם בן נשוי אשה, והחמות מדלקת ומברכת במקום שלחן, אז תדליק כלתה במקום שינה שלה ותברך שם, ורק תזהר להניח שמן שיספיק עד עת השינה, ואם תרצה הכלה להדליק במקום השלחן לא תברך, מאחר דחמותה הדליקה כבר ויברכה:

כף החיים סי' רסג אות נו

שם (נו) הגה. אבל אנו אין נוהגין כן. הדבר מבוחר דכוונת רמ"א לומר דאין נוהגין כמרן ז"ל אלא מנהגם לברך כל אי' כדעת מהרי"ל וכ"פ העו"ש וכ"כ מדברי הא"ר. ברכ"י בשו"ב או"י די יעו"ש. וכן יש נוהגין בספרד לברך כל אי' על מנורה שלו וזו"פ שאוכלין במקום אחד. וכ"כ הי"פ או"י יו"ד. וכבר כתבנו בכ"מ דבמקום מנהג לא אמרינן סב"ל:

Selon le H'out Chani, le Rama est-il Possek le Maharil complètement ?

חוט שני סימן רסג אות ט

וגראה דמש"כ הרמ"א שנוהגין לברך על תוספת אורה, היינו דלמעשה בנידון כזה יש לברך, אבל לכתחילה אמאי להכנס בספק זה שיש מגמגמים אם אפשר לברך על תוספת אורה, ועל כן אם יש כמה נשים באות כחמת להדליק נרות במקום אחד עדיף שאחת תברך ותו"א את כולן בצרכתה, וזוהי שפיר דמי לכו"ע.

Programme du mercredi

Allumage électrique

Peut-on faire allumer les Nérot avec un allumage électrique ?

Comment faire la Mitsva des Nerot si la lumière électrique est déjà enclenchée ?

חוט שני סימן רסג אות ט

שער הציון

[נ] ובענין הענין אם הדלקת נורות חשמל אם חשיב כמדליק נר לענין נר שבת ונר חנוכה, הנה אע"ג דלגבי ברכת מאורי האש מהני נורת חשמל שבתוכה חוט לזהט דחשיב אש, אבל לענין נר חנוכה מסתברא דלא מהני מפני דהתקנה בחנוכה היתה לקיים את המצוה בנר ע"י פתילה ושמן וכה"ג שזוהי הנורה שנעשה בו הנס, אבל כל אש שאינה בצורה הזו אפשר שאינו מקיים כלל הדלקת נר חנוכה, ולענין נר שבת ז"ע כיון דעיקר התקנה הוא האור שיוצא מהנר לכבוד היום או שלא יכשל, ולזה אפשר דסגי אף בצורת אש אחרת וכמו דאצוקה דמהני לנרות שבת (ע"י ציה"ל סי' תרע"א ד"ה אפילו), אבל לנר חנוכה לא מהני דבעינן דוקא נר (ע"י מג"א סי' תרע"א ס"ק ד') ומ"מ בנר שבת משמע דלא סגי במדורה והיינו טעמא דבעינן אורה לכבוד היום, אבל נורה חשמלית וכן לוקם ז"ע, ומנהג כל ישראל שאין יוצאים באור חשמל או לוקם ידי מצות הדלקת

נרות שבת, אלא מדליקין נרות חוץ מאלו:

שובות והנהגות כרך ב סימן קנו (רב משה שטרנבוך)

שאלה: לצאת נר שבת באלקטריק נשאלתי הלכה למעשה באיש שנוסע בספינה קטנה לכמה ימים, ושאל היאך לצאת חובת נר שבת בספינה, שהדלקה בנר שעוה אסור שמה, ואמרת לי להדליק באלקטרי לכווד שבת ויוצאין בכך, ומספיק דדין הדלקה הוא מטעם עונג או כבוד שיסודו הוא כדי ליהנות מאור הנר, עי' שו"ע הגר"ז סי' רס"ג סי"א שעיקר המצוה הוא ההנאה והתשמיש לאורה ולכן בדיעבד מברכין גם אם הדליקו עכו"ם על ההנאה עי"ש, וכיון שעיקר המצוה על ההנאה ותשמיש לאורה, יוצאין היום באלקטרי כמו בנרות. ומיהו לענין ברכה צ"ע אם לברך, ויש מגדולי האחרונים שפסקו בנר שבת שמותר לברך על אלקטרי, ויש מפקפקין שלא דמי לנר שכאן מתחדש כח אלקטרי כל רגע ורגע ועל זה אינו ראוי לברך הנוסח להדליק נר שבת, ולכן בעלמא כשאפשר דעתי לא לצאת באלקטרי מצות נר שבת כיון שנהגו שלא לברך עליו.

ובנידון שנשאלתי שחביב להו מצות נר שבת בברכה ואי אפשר להו באופן אחר, דעתי לסמוך על הפוסקים שיוצאין גם באלקטרי חובת נר שבת ומברכין עלה שלדעתם זהו כנר שבת ממש וכנלענ"ד עיקר, ויש עמודי העולם לסמוך עליהם בשעת הדחק לברך על אלקטרי לנר שבת, ובנידון דילן שלא יבטל המצוה יכול גם לברך שזהו העיקר להלכה.

שמירת שבת כהלכתה פרק מג

לד. נחלקו הפוסקים. אם אפשר לברך על הדלקת נרות שבת במקום מואר שכבר דלוק בו אור אחר (קע"א). ולכן טוב לברך את ברכת ההדלקה באופן שיצא ידי כל הדעות (קע"ב). ומן הראוי איפוא שהאשה תדליק את נרות השבת ותברך, ורק אחר כך ידליק אחד מבני הבית את מגורות החשמל, או שיכוון את שעון השבת, שבאמצעותו יידלק אור החשמל לאחר מכן, או שהאשה תדליק את אור החשמל לכבוד שבת לפני הדלקת הנרות ותכוון בברכתה גם על אור זה (קע"ג).

(קע"א) עיין סי' רסג סע' ח. ושמעתי מהגרשו"ז אויערכך שליט"א, דצ"ע בנרות של שמן אשר בזמננו לא נהוג כלל להדליקם לכבוד או להרבות באור על ידם ולהינות מריבוי האור ואין משתמש בנר של שמן רק ביום השנה (יארצייט) או בבית האבל, וא"כ כשיש כבר אור חזק ובהיר, הרי ליכא כלל שום שמחה יתירה מזה וא"כ איך אפשר לברך על זה, ואולי בגלל שחז"ל קבעו את השמן להידור במצוה, וגם ידוע וניכר שזה לכבוד שבת, ה"ז חשיב כהנאה וגם שמחה. וגם נראה דכיון שכל הנשים הנשואות מקפידות מאד על מצוה זו, לכן אפשר שגם נעשה כמנהג חשוב להוסיף נרות כאלה לשם מצוה ולברך על זה, כמו שמברכים על הדלקת נרות חנוכה בביהכ"נ גם לדעת הב"י שאין מברכים על הלל בר"ח (עיין סי' תרע"א סע' ז ובשע"ת ס"ק י'), והיינו משום שהברכה היא בימים כאלה שכולם מברכים בבית בנוסח זה, וה"נ במנהג חשוב זה אף שמעיקה"ד הוא נקבע להנאת אורה, גם קבלו על עצמן הדלקת נרות לכבוד שבת בכל אופן שהוא. גם מיושב בכך ביו"ט שחל בע"ש או במוצש"ק, והחשמל כבר נדלק ע"י השעון, איך אפשר לברך על ההדלקה בשמן שלא יוסיף כלום, ולדברינו ניחא, ועדיין צ"ע, עכ"ל. (קע"ב) עיין סי' רסג סע' ח ברמ"א, דנקטינן להקל, מ"מ כל שאפשר לצאת ידי כל הדעות, ודאי עדיף, ע"ש במ"ב ס"ק לח, בכף החיים ס"ק נד ובתורת שבת ס"ק יד. (קע"ג) עיין לעיל הערה קסו, ועיין שו"ת רבבות אפרים ח"ג סי' קסב.

Programme du jeudi

Le 1er Saïf est facultatif

חזון עובדיה

י"ג. כל שאפשר להשיג נרות שמן או שעוה, בודאי שעדיף לצאת בהם ידי חובת הדלקת הנרות של שבת ויום טוב, כיון שיש בהם היכר מיוחד שנעשו לכבוד שבת ויום טוב, ונכון לכיון בברכה שקודם ההדלקה, לפטור בברכתו גם את הדלקת החשמל שידליק לאחר מכן. ומכל מקום במקום שאין אפשרות בשום פנים להשיג נרות שמן או שעוה, אפשר לברך ולהדליק על נרות חשמל, ויוצאים בהם ידי חובת ההדלקה^(ט).

פסקו בשו"ת אבן יקרה תליתאה (סימן קסח), ובשו"ת מחזה אברהם (סימן מא), ובשו"ת מלמד להועיל (סימן מט), ובשו"ת פני מבין (סימן נו). וכן פסק הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל בשו"ת אחיעזר חלק ג (סימן ס), והחזון איש (סימן ג' אות ט'). וכן כתב הגאון רבי שלמה יוסף זיין בספר סופרים וספרים (בחלק התשובות עמוד שמז) בשם הגאון הרגאצ'ובי. ע"ש. ועוד אחרונים. ובשו"ת נחלת שמעון (סימן טו) העיד, שהגאון רבי חיים מבריסק היה נוהג לברך במוצאי שבת בורא מאורי האש על אור החשמל, כדי להוציא מלב הטועים שחושבים שאין החשמל בכלל איסור הבערת אש בשבת מן התורה. ע"ש. וכיוצא בזה כתב הגרא"י ניימרק בספר אשל אברהם על חולין (כפירות גינוסר סימן כא), שהגאון רבי חיים עוזר היה מהדר לברך בורא מאורי האש על אור החשמל, כדי להורות וללמד דעת את העם שהחשמל הוא אש וחייבים על הבערתו בשבת מן התורה. ע"ש. (אלא שכבר כתבו בשו"ת יחזה דעת חלק ב' סימן למ, שלמעשה אין לברך בורא מאורי האש על החשמל, משום שהזכוכית שסביב אור החשמל חוצצת ומפסקת, ואנן בעינינו אש גלויה רוגמת האש שהמציא אדם הראשון במוצאי שבת (פסחים נד ע"א). ע"ש).

י"ט) נשאלתי אם יוצאים ידי חובת הדלקת נרות שבת בהדלקת מגורת חשמל, או לא. והנה הגאון רבי יצחק שמלקים בשו"ת בית יצחק (חלק יורה דעה סימן קכ) פסק, שיוצאים ידי חובת הדלקת נרות שבת במאור החשמל, ומברכים עליו אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת, שכל מאור המחובר לפחילת שמן או שעוה נקרא נר, ואף כאן שהמאור נתלה בחוטי החשמל נקרא נר, וראוי לברכה, ומכל שכן שיוצאים ידי חובת הדלקת הנרות כגאז שיש לו עיקר. ע"כ. (וע"ע בשו"ת בית יצחק חיו"ד ח"ב סי' לא אות ח). וכן הסכים גם הגאון מברודי בשו"ת מחזה אברהם (סימן מא). ע"ש. אולם הגאון רבי מרדכי וינקלד בשו"ת לבושי מרדכי תליתאה (חלק אורח חיים סימן נט) פסק, שאין יוצאים ידי חובת הדלקת בנרות חשמל, כי צריך להיות שמן ופתילה דוקא לעיכובא. ושו"ר בשו"ת לבושי מרדכי מהדורא בתרא (ס"ס יט), שחזר בו, וצידד להתיר. ע"ש. והאמת כפי שהסכימו גדולי האחרונים בזמנינו שהחשמל הוא אש בוערת, והמדליק נר חשמל בשבת, חייב מן התורה משום לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, וכמו שכתב הגאון מסממאר בשו"ת קרן לדוד (סימן פ'). וכן

מה שנוהגים בבתי מלון להעמיד שלחן מיוחד בפרוזדור, וכל הנשים שמתארחות שם מדליקות נרות בברכה על השלחן הזה, ובשאר החדרים אין אלא אור החשמל בלבד, הברכה על הנרות הללו היא ברכה לבטלה. ובפרט שעיקר כבוד ועונג השבת צריך להיות במקום הסעודה של שבת. וכ"כ בשו"ת חמדת צבי (סי' יט סעיף ד אות י). ולכן אם אי אפשר לכל אחת להדליק נרות שבת בחדרה מחשש דליקה, ידליקו את אור החשמל לכבוד השבת, "ובברכה". וכמו שנתבאר לעיל.

וכן פסק הרה"ג רבי יעקב משה טולידאנו בשו"ת ים הגדול (סי' לב). ומכל מקום נראה שכל שאפשר למצוא נרות שמן או שעוה עדיף יותר לצאת בהם ידי חובת הדלקת הנרות של שבת, ולברך עליהם, בלי שום פקפוק, וגם מפני שיש בהם היכר מיוחד שנעשו לכבוד שבת, ורק כשאין אפשרות כלל להשיג נרות שמן או שעוה, יכול לברך ולהדליק נרות שבת במאור החשמל. וראה עוד בשו"ת כוכבי יצחק חלק א' (סימן א' וב'), שהאריך מאוד בדין הדלקת נרות שבת בחשמל, ובסוף דבריו (בעמוד כ') כתב, שהגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, הקיל ליולדת בלבד שהיא בבית החולים, ואין באפשרותה להשיג נרות שמן או שעוה, שהוכל לצאת ידי חובת הדלקת בנרות חשמל. ע"ש. [ועיין בשו"ת ירושת פלטה (סימן ו-ז), ובשו"ת ציץ אליעזר חלק א (סימן כ פרק יא), ובשו"ת שרגא המאיר ח"ה (סי' יא אות ג). וי"ל ע"ד]. ואכמ"ל יותר.

ב. ראוי מאוד לכבות את אור החשמל קודם הדלקת הנרות בשמן או בנרות שעוה,

ולחזור ולהדליקו אחר הדלקת נרות שבת, ולכוין בעת הברכה לפטור את מאור

החשמל, אשר באורו הגדול נראה אור לאכול וליהנות מאורו.¹

(שבת ח"א, סימן רסג עמוד קלה), שלכאורה כל שיש אור חזק בבית מן החשמל איך אפשר עוד לברך על הדלקת הנרות. ונראה שמכיון שהנשים מקפידות מאד על מצות הדלקת הנרות בשמן להיכר שהוא לשם מצוה, נעשה מנהג חשוב בהוספת הדלקת נרות אלו, וראוי לברך. כעין מה שמכריזים בבית הכנסת על נרות חנוכה אף שאינו מדין הגמרא ע"כ. ולפי מה שביארנו שיוצאים י"ח בהדלקת נרות החשמל, היה נראה שצריך להקדים הדלקת הנרות, שהאשה תדליק את נרות השמן, לכבוד שבת בברכה, ואח"כ תדליק את אור החשמל,

ב) הנה מרן הבית יוסף בש"ע (סי' רסג סעיף ח) כתב וז"ל: שנים או שלשה בעלי בתים שאוכלים במקום אחד יש אומרים שכל אחד מברך על מנורה שלו, ויש שמגמגם ברבר. ונכון להזהר בספק ברכות, ולא יברך אלא אחד. וכתב ע"ז הרמ"א בהגה, אבל אנו אין נוהגים כן, [אלא כדעה הראשונה, משנה ברורה]. ומדברי מרן נראה שאין לברך משום תוספת אורה בלבד. אלא ש"ל דשאני היכא שהיה החשמל דולק שלא לשם מצוה, ועתה מדליקים הנרות לשם מצוה ולכבוד שבת, דשפיר דמי לברך. וכיוצא בזה כתב הגרש"ז אורבך בספר שלחן שלמה

כתב הגאון ר' יעקב קמניצקי בספר אמת ליעקב (בסי' רסג סעיף ח בהערה), שיש להקפיד שלא להדליק את מאור החשמל אלא לאחר שהאשה מדליקה את נרות השבת, כדי שתחול ברכת הדלקת הנרות על הדלקת שניהם. ע"כ. וכ"כ בשו"ת ויברך דוד ח"ב (סי' קסד), שאם נרות החשמל דולקים בבית, היאך אפשר לברך על נרות השמן שמדליקים לכבוד שבת, בין שבלא"ה הבית מואר באור גדול של החשמל, דשרגא בפיהרא מאי מהני. ולכן קודם הברכה וההדלקה של נרות השמן יש לכבות את נרות החשמל. והאשה המדלקת את הנרות תכוון שתברכה שלה תעלה גם על החשמל שתדליק ע"ש. ואף בע"ש שחל בו יו"ט, יסדרו הדבר מעיו"ט ע"י שעון חשמלי באופן שיכבה את אור החשמל קודם ההדלקה לכבוד שבת, ואח"כ יודלק שוב ע"י השעון, ע"כ.

כי הברכה שייכת גם על אור החשמל. וכ"כ בשו"ת חמדת צבי (סי' יט אות ט), שאין לעשות כמנהג הגו'. ורשאית האשה עצמה להדליק את נרות החשמל אחר הדלקת הנרות בשמן או בשעוה, שהכל נחשב כמו נר אחד, והברכה חלה על שני מיני האור. והרה"ג ר' יצחק ברי ישועה הכהן בספר יצחק ירנן (נדפס בג'ירבא תשט) בסוף חלק ב (דף א ע"א אות ב) השבח השכיח הדלקת הנרות ע"י נרות החשמל, וכתב שהברכה על נרות השמן פוטרת את מאור החשמל שהוא העיקר, אשר ידליקו אח"כ. וכן כתבתי בשו"ת יחזק דעת ח"ה (ס"ס כד). וזו

Liste des 108 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot			Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Mééin Chaloch	14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisinin (1) 25. Pat Kisinin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'	Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim 85. Zakhor et Méh'iyat Amalek Pessah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes 86. 87. 88. Vente du Hamets
Souguiot générales			
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera 53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o	54. Mitsvot lav lihanot nitanou 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva 89. 90. Les actions de l'enfant	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte 89. 90. Un enfant qui devient adulte au milieu de la Sfira
Chabbat – Melekhet Mah'chevet		Chabbat – Les Derabanan	
59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven 65. à 68. Psik Récheh	75 à 79. Grama 80. Chinouy 69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah	91 à 95. Réhitsa BéChabbat VéYom Tov 107 – 108. Nerot Shabbat	Ben Hametsarim 100. 3ème Beit Hamikdash
Hachkafa- pensée juive	Even Haezer	Yorei Dé'ah	
81 à 84. Tsaar Baalei Haim	96 à 99. Yih'oud	73. 74. Maaser sur les gains	Soukot 36. Mitstaer 104 - 106. Ma'amid